

CYNGOR SIR CEREDIGION

ADRODDIAD I'R:	Pwyllgor Llywodraethu ac Archwilio
DYDDIAD:	21 Mehefin 2023
LLEOLIAD:	Hybrid
TEITL:	Adroddiad Blynyddol y Pwyllgor Llywodraethu ac Archwilio 2022-23
PWRPAS YR ADRODDIAD:	Cyflwyno Adroddiad Blynyddol drafft y Pwyllgor Llywodraethu ac Archwilio er ystyriaeth, cyn ei gyflwyno i'r Cyngor

Cefndir

Mae Canllawiau Ymarferol CIPFA ar gyfer Awdurdodau Lleol a'r heddlu (argraffiad 2022) yn nodi ei bod yn bwysig bod y Pwyllgor Llywodraethu ac Archwilio yn cael ei ddwyn i gyfrif o ran i ba raddau y mae wedi cyflawni ei bwrpas. Bydd hyn yn cynnwys a yw'r Pwyllgor Llywodraethu ac Archwilio wedi:

- cyflawni'r cylch gorchwyl y cytunwyd arno
- mabwysiadu'r arferion a argymhellir
- asesu ei effeithiolrwydd ei hun
- asesu anghenion hyfforddi
- asesu effaith y Pwyllgor Llywodraethu ac Archwilio ar lywodraethu, risg a rheolaeth o fewn yr Awdurdod

Yng nghyfarfod y Pwyllgor Llywodraethu ac Archwilio ar 14 Medi 2017 cytunwyd y byddai'r Pwyllgor Llywodraethu ac Archwilio yn cyhoeddi Adroddiad Blynyddol sy'n asesu effeithiolrwydd y Pwyllgor Llywodraethu ac Archwilio ac yn rhoi sicrwydd bod materion wedi cael sylw ac yn symud ymlaen.

Defnyddir Adroddiad Blynyddol y Pwyllgor Llywodraethu ac Archwilio i:

- a) Dynnu sylw at y gwaith a wnaed gan y Pwyllgor Llywodraethu ac Archwilio yn ystod y flwyddyn;
- b) Dangos sut mae'r Pwyllgor Llywodraethu ac Archwilio wedi gwneud gwahaniaeth;
- c) Amlinellu'r flaenraglen waith ar gyfer y flwyddyn i ddod; a
- d) Darparu hunanasesiad a sicrwydd.

Y Sefyllfa Bresennol

Mae Adroddiad Blynyddol y Pwyllgor Llywodraethu ac Archwilio 2022-23 wedi cael ei ddrafftio ac i'w weld yn **Atodiad 1**.

Bydd Cadeirydd y Pwyllgor Llywodraethu ac Archwilio yn cyflwyno'r adroddiad (**Atodiad 1**) i'r Cyngor a bydd yn cael ei gyhoeddi ar wefan y Cyngor wedi hynny.

A wnaed Asesiad Effaith .

Integredig? Naddo

Os naddo, nodwch pam

Crynodeb: *Nid yw'r adroddiad hwn yn newid polisi na strategaeth*

LLESIANT CENEDLAETHAU'R DYFODOL:

Hirdymor: Ddim yn berthnasol

Integreiddio: Ddim yn berthnasol

Cydweithio: Ddim yn berthnasol

Cynnwys: Ddim yn berthnasol

Atal: Ddim yn berthnasol

ARGYMHELLIAD:

Bod y Pwyllgor Llywodraethu ac Archwilio:

- 1) Yn rhoi ei farn ar Adroddiad Blynyddol drafft y Pwyllgor Llywodraethu ac Archwilio 2022-23 (yn **Atodiad 1**); ac
- 2) Yn cymeradwyo Adroddiad Blynyddol drafft y Pwyllgor Llywodraethu ac Archwilio 2022-23 (yn **Atodiad 1**) cyn ei gyflwyno i'r Cyngor.

RHESWM AM YR ARGYMHELLIAD:

Cael sicrwydd bod trefniadau effeithiol yn eu lle i reoli materion ariannol, dulliau rheoli risg, rheolaeth fewnol a threfniadau llywodraethu corfforaethol yr awdurdod a bod trefniadau archwilio mewnol ac allanol yr awdurdod yn ddigonol.

Atodiadau:

Atodiad 1: Adroddiad Blynyddol drafft y Pwyllgor Llywodraethu ac Archwilio 2022-23

Swyddog Arweiniol Corfforaethol:

Elin Prysor
Swyddog Arweiniol Corfforaethol: Gwasanaethau Cyfreithiol a Llywodraethu (a'r Swyddog Monitro)

Swyddog Adrodd:

Harry Dimmack

Dyddiad yr Adroddiad:

07/06/2023

Atodiad 1

Pwyllgor Llywodraethu ac Archwilio

Cyngor Sir
CEREDIGION
County Council

Adroddiad Blynyddol 2022/23

ADRODDIAD BLYNYDDOL CADEIRYDD Y PWYLLGOR LLYWODRAETHU AC ARCHWILIO YNGHYLCH GWEITHGARWCH Y PWYLLGOR YN YSTOD Y FLWYDDYN 2022/23

1. Rhagair gan Alan Davies, Cadeirydd y Pwyllgor Llywodraethu ac Archwilio

Mae'n bleser gennyf gyflwyno Adroddiad Blynyddol y Pwyllgor Llywodraethu ac Archwilio ar gyfer blwyddyn 2022-23 y Cyngor, a'r adroddiad yn rhoi crynodeb o'r gwaith a wnaed yn ystod y flwyddyn yn ogystal â chynnydd y Pwyllgor ar waith cyfredol ac amcanion wrth symud ymlaen.

Bu'r pwyllgor yn destun amryw o newidiadau ar ddechrau'r flwyddyn oherwydd Etholiadau Lleol 2022 a Deddf Llywodraeth Leol ac Etholiadau (Cymru) 2021. Penododd y Cyngor aelodau newydd i'r Pwyllgor yn ei Gyfarfod Blynyddol ar 27 Mai 2022, gan gynnwys 6 Chynghorydd a thri Aelod Lleyg newydd, gan fod â strwythur gwleidyddol gytbwys.

Mae'r adroddiad hwn yn gyfle i gyflwyno aelodau newydd y Pwyllgor a diolch iddynt am eu cyfraniadau yn ystod y flwyddyn. Mae'r ystod eang o brofiad sydd ganddynt wedi ein galluogi i gael sicrwydd annibynnol ystyrlon am ddigonolrwydd trefniadau'r Cyngor ar gyfer llywodraethu, risg a sicrwydd. Mae'r pwyllgor wedi goruchwyllo ystod eang o faterion, ac yn benodol mae wedi gwneud y canlynol:

- Adolygu a chymeradwyo Datganiad Cyfrifon Blynyddol y Cyngor a chanfyddiadau'r archwiliad allanol arnynt;
- Goruchwyllo adolygiad blynyddol trefniadau llywodraethu'r Cyngor, gan gynnwys yr Adolygiad ar y Fframwaith Llywodraethu, y Cod Llywodraethu Corfforaethol Lleol a'r Datganiad Llywodraethu Blynyddol;
- Derbyd diweddariadau rheolaidd gan reoleiddwyr ac arolygiaethau allanol, ac ystyried ymatebion y Cyngor i'w canfyddiadau;
- Goruchwyllo gwaith Archwilio Mewnol y Cyngor, gan gynnwys cymeradwyo'r Adroddiad Blynyddol, Strategaeth a Chynllun, Siarter a diweddariadau rheolaidd ar gynnydd;
- Derbyd diweddariadau cyson am y Gofrestr Risg Gorfforaethol ac argymell ystyried ychwanegu Recriwtio a Chadw yn risg;
- Derbyd yr Adroddiad Hanner Blwyddyn a'r Adroddiad Blynyddol ynghylch Canmoliaeth, Cwynion a Rhyddid Gwybodaeth; a
- Derbyd adroddiadau ar Adroddiad Hunanasesu Cyngor Sir Ceredigion.

Mae'r Pwyllgor yn parhau i fod â rhaglen waith amrywiol, gan gynnwys eitemau sefydlog ar gyfer adroddiadau Arolygiaeth a Rheoliadol Allanol ac ymatebion y Cyngor iddynt, Archwilio Mewnol, y Datganiad Llywodraethu Blynyddol, a'r Gofrestr Risg Gorfforaethol. Mae hyn yn sicrhau goruchwyliaeth gyson ar draws meysydd cyfrifoldeb y Pwyllgor.

Mae'r Pwyllgor wedi gweithio'n gynhyrchiol gyda Swyddogion i sicrhau gwelliant parhaus ar faterion sy'n codi a bydd yn parhau i wneud hynny yn y dyfodol.

Alan Davies, Cadeirydd y Pwyllgor Llywodraethu ac Archwilio

2. AELODAU'R PWYLLGOR

Alan Davies, Cadeirydd ac
Aelod Lleyg

Andrew Blackmore, Is-
Gadeirydd ac Aelod Lleyg

Caroline Whitby, Aelod Lleyg

Cynghorydd Elizabeth Evans

Cynghorydd Wyn Evans

Cynghorydd Keith Henson

Cynghorydd Maldwyn Lewis

Cynghorydd Gareth Lloyd

Cynghorydd Mark Strong

3. CYFARFODYDD

Trefnodd y Pwyllgor bump o gyfarfodydd ar gyfer y flwyddyn, i gyd-fynd â Blaenraglen Waith fanwl sy'n cynnwys yr holl feysydd gwaith sy'n ofynnol dan ei gylch gorchwyl, ac fe'u cynhaliwyd yn ystod mis Mehefin a mis Medi (2022) ac ym mis Ionawr (2 gyfarfod) a mis Mawrth (2023). Roedd agendâu'r cyfarfodydd yn llawn eitemau i'w hystyried, eu trafod a'u hadolygu, a bu un o'r Cyfarfodydd a gynhaliwyd ym mis Ionawr 2023 yn ystyried y Datganiad Cyfrifon Blynyddol.

Mae'n dda nodi bod gwaith y Pwyllgor wastad yn cael ei gefnogi'n dda gan y Prif Weithredwr, y Swyddog Arweiniol Corfforaethol ('CLO') dros Gyllid a Chaffael, CLO Cyfreithiol a Llywodraethu/Swyddog Monitro ('MO'), CLO-Polisi, Perfformiad a Diogelu'r Cyhoedd, Rheolwr Corfforaethol Archwilio Mewnol ('CMIA') a'r Swyddog Llywodraethu, yn ogystal ag Archwilio Cymru.

Presenoldeb mewn Cyfarfodydd

Aelod	Presenoldeb mewn cyfarfodydd (P = Presennol / Y = Ymddiheuriadau)				
	06/06/2022	27/09/2022	17/01/2023	19/01/2023	09/03/2023
Alan Davies (Cadeirydd)	P	P	P	P	P
Andrew Blackmore (Is-gadeirydd)			P	P	P
Cyng. Endaf Edwards	P	Y	Y	P	Y
Cyng. Elizabeth Evans	P	P	P	P	P
Cyng. Wyn Evans	P	P	P	P	P
Cyng. Gareth Lloyd	P	P	P	P	P
Cyng. Maldwyn Lewis		Y	Y	P	P
Cyng. Mark Strong	Y	Y	Y	P	P
Caroline Whitby	P	P	P	P	P

3. RÔL A GYFLAWNIR GAN Y PWYLLGOR

Mae rôl y Pwyllgor Llywodraethu ac Archwilio wedi'i nodi'n glir yn y Cylch Gorchwyl sydd wedi'i gynnwys yng Nghyfansoddiad y Cyngor, ac yno manylir ar y swyddogaethau amrywiol y mae'r Pwyllgor yn eu cyflawni. Mae hon yn ddogfen gyfeirio allweddol i'r Pwyllgor wrth sicrhau ei fod yn cyflawni ei gyfrifoldebau.

Mae'r Cylch Gorchwyl yn gosod y Pwyllgor yn rhan sylfaenol o fframwaith llywodraethu'r Cyngor, gan nodi:

Mae'r Pwyllgor Llywodraethu ac Archwilio yn elfen allweddol o fframwaith llywodraethu corfforaethol y Cyngor. Mae'n rhoi ffocws annibynnol a lefel uchel ar y trefniadau archwilio, sicrwydd ac adrodd sy'n sail i lywodraethu da a safonau ariannol.

Mae'r Cylch Gorchwyl yn mynd ymlaen i ddatgan pwrpas y Pwyllgor yn glir, gan nodi:

Pwrpas y Pwyllgor Llywodraethu ac Archwilio yw rhoi sicrwydd annibynnol i'r Cyngor llawn a'r rheolwyr am ddigonolrwydd y fframwaith rheoli risg a'r amgylchedd rheolaeth fewnol. Mae'n darparu adolygiad annibynnol o fframweithiau rheoli, llywodraethu a rheoli risg y Cyngor ac yn goruchwilio'r prosesau adrodd ariannol a llywodraethu blynyddol. Mae'n goruchwilio archwilio mewnol ac archwilio allanol, gan helpu i sicrhau bod trefniadau sicrwydd effeithlon ac effeithiol ar waith.

Wrth gyflawni ei waith, mae'r Pwyllgor yn rhoi sylw i ganllawiau gwahanol gyrrff a sefydliadau allanol gan gynnwys CIPFA.

Yn ôl Datganiad Sefyllfa CIPFA i Bwyllgorau Archwilio mewn Awdurdodau Lleol a'r Heddlu, diben y Pwyllgor Llywodraethu ac Archwilio yw:

Darparu ffocws annibynnol a lefel uchel ar ddigonolrwydd trefniadau llywodraethu, risg a rheoli. Mae rôl y pwyllgor yn sicrhau bod digon o sicrwydd ynghylch risg a rheolaeth lywodraethu ac felly yn rhoi mwy o hyder i bawb sy'n gyfrifol am lywodraethu bod y trefniadau hynny'n effeithiol.

Isod, nodir crynodeb o'r gwaith a wnaed gan y Pwyllgor yn ystod y flwyddyn er mwyn cyflawni hyn. Cynhaliwyd yr holl gyfarfodydd yn hybrid, gydag Aelodau a Swyddogion yn mynychu naill drwy blatfform rhith neu mewn person.

5. Crynodeb o'r gwaith ar gyfer 2022-23

Gweithgarwch Archwilio Mewnol

- Cymeradwyodd y Pwyllgor Adroddiad Blynyddol y Gwasanaeth Archwilio Mewnol ('IA') 2021/22 gan gynnwys barn sicrwydd flynyddol y Rheolwr Corfforaethol – Archwilio Mewnol ('CMIA') ynghylch fframwaith llywodraethu, rheoli risg a threfniadau rheoli mewnol y Cyngor, a oedd wedi cyfrannu at y Datganiad Llywodraethu Blynyddol.
- Cefnogwyd yr Adroddiad Blynyddol uchod gan adroddiadau chwarterol gan CMIA er mwyn cofnodi cynnydd Archwilio Mewnol trwy gydol y flwyddyn.
- Ystyriodd y Pwyllgor yr Adroddiadau Cynnydd canlynol ar gyfer Archwilio Mewnol yn ystod 2021-22:
  - Chwarter 4 2021-22 (cyfarfod 6 Mehefin 2022);
  - Chwarter 1 2022-23 (cyfarfod 27 Medi 2022);
  - Chwarter 2 2022-23 (cyfarfod 17 Ionawr 2023); a
  - Chwarter 3 2022-23 (cyfarfod 9 Mawrth 2023).

- Cymeradwyodd y Pwyllgor Adroddiad Gwrth-dwyll Archwilio Mewnol Blynyddol 2021/22, a oedd yn cynnig crynodeb o waith gwrth-dwyll Archwilio Mewnol a gynhaliwyd yn ystod y flwyddyn.
- Cymeradwyodd y Pwyllgor Strategaeth a Chynllun Gwaith Archwilio Mewnol CMIA ar gyfer 2023/24.
- Cymeradwywyd diweddariad o Siarter Archwilio Mewnol (2023-24) gan y Pwyllgor. Mae'r Siarter wedi'i hailstrwythuro a'i diweddarau yn unol ag argymhellion Asesiad Ansawdd Allanol y gwasanaeth Archwilio Mewnol i gynnwys:
  - cyflwyniad i egluro pwrpas Siarter Archwilio;
  - prif amcanion Archwilio Mewnol a sut y cânt eu cyflawni;
  - cyfrifoldebau'r Pwyllgor Llywodraethu ac Archwilio i'r gwasanaeth Archwilio Mewnol;
  - cyfrifoldebau'r Prif Swyddog Cyllid i'r gwasanaeth Archwilio Mewnol; a
  - strwythur adnoddau a staffio presennol y Gwasanaeth Archwilio Mewnol.
- Ar 6 Mehefin 2022, ystyriodd y Pwyllgor Adroddiad Archwilio Mewnol am yr Adolygiad o'r Fframwaith Llywodraethu 2021/2022 (y Fframwaith sy'n cefnogi'r Datganiad Llywodraethu Blynyddol (AGS) ar gyfer 2021/22) yn dilyn cyflwyno Adroddiad am y Fframwaith Llywodraethu, AGS a Chod Llywodraethu Corfforaethol Lleol i'r Pwyllgor ym mis Ionawr 2022 (bu Aelodau'r Pwyllgor yn ymwneud â'i adolygiad hefyd). Roedd yr adolygiad Archwilio Mewnol yn cynnwys asesiad o'r gweithdrefnau sydd mewn grym er mwyn llunio'r Fframwaith Llywodraethu, y fethodoleg sgorio a ddefnyddiwyd, ac ystyriaeth o'r 'dystiolaeth' a nodwyd yn y fframwaith, a oedd yn cyd-fynd â gwaith Archwilio Cymru ynghylch yr AGS ac a oedd yn cynnig sicrwydd o'r ffaith bod y weithdrefn yn gadarn, yn cynnwys ffocws ac yn effeithiol.
- Ar 9 Mawrth 2022, bu'r Pwyllgor yn ystyried Adolygiad Fframwaith Llywodraethu Archwilio Mewnol 2021/22 hefyd, gan nodi'r adolygiad o'r Fframwaith.
- Ar 27 Medi 2022 ystyriodd y Pwyllgor Adroddiad Asesu Ansawdd Allanol Archwilio Mewnol. Cynhaliodd tîm adolygu o Gyngor Sir Ynys Môn, a oedd yn cynnwys y Pennaeth Archwilio a Risg a'r Prif Archwilydd, werthusiad o hunanasesiad Cyngor Sir Ceredigion rhwng mis Mai a mis Gorffennaf 2022. Nododd y Pwyllgor gynnwys yr adroddiad hwn.
- Nododd y Pwyllgor hefyd adroddiad ar Ymateb CMIA i'r Asesiad Ansawdd Allanol.

Diweddariadau ac Adroddiadau Arolygiaeth a Rheoliadol

Yn ystod blwyddyn 2022-23, ystyriodd y Pwyllgor y Diweddariadau ac Adroddiadau Arolygiaeth a Rheoliadol canlynol:

Diweddariadau Chwarterol Archwilio Cymru (AC) i'r Pwyllgor Llywodraethu ac Archwilio

- Archwilio Cymru: Rhaglen Waith ac Amserlen – Cyngor Sir Ceredigion (Chwarter 4 – 31 Mawrth 2022)
- Archwilio Cymru: Cynllun Archwilio 2022– Cyngor Sir Ceredigion (Mai 2022)
- Archwilio Cymru: Ardystio Grantiau a Ffurflenni 2020-21 – Cyngor Sir Ceredigion (Mawrth 2022)
- Archwilio Cymru: Rhaglen Waith ac Amserlen – Cyngor Ceredigion (Chwarter 1 – 30 Mehefin 2022)

- Archwilio Cymru: Rhaglen Waith ac Amserlen – Cyngor Ceredigion (Chwarter 2 – 30 Medi 2022)
- Archwilio Cymru: Rhaglen Waith ac Amserlen – Cyngor Ceredigion (Chwarter 3 – 31 Rhagfyr 2022)
- Archwilio Cymru: Crynodeb Archwilio Blynyddol Ceredigion 2022 (Mawrth 2023)

Adroddiadau Archwilio Allanol (Archwilio Cymru) Lleol

- Sicrwydd ac Asesu Risg – yr wybodaeth ddiweddaraf am gynnydd (Mai 2022)
- Archwilio Cymru: Llamu Ymlaen – Rheoli Asedau'n Strategol – Cyngor Sir Ceredigion (Mai 2022)
- Archwilio Cymru: Llamu Ymlaen – Rheoli'r Gweithlu'n Strategol – Cyngor Sir Ceredigion (Mai 2022)
- Archwilio Cymru: Briff Prosiect – Adolygiad dilynol o'r Gwasanaeth Cynllunio – Cyngor Sir Ceredigion (Medi 2022)
- Archwilio Cymru: Sicrwydd ac Asesu Risg 2021-22 – yr wybodaeth ddiweddaraf am y Sefyllfa Ariannol (Rhagfyr 2022)
- Archwilio Cymru: Diweddariad ar Gynnydd Asesu Risg a Sicrwydd – Lleihau Carbon (Tachwedd 2022)
- Archwilio Cymru: Briff prosiect – Pennu Amcanion Llesiant yng Nghyngor Sir Ceredigion (Chwefror 2023)
- Archwilio Cymru: Cwestiynau allweddol a'r hyn roedden ni'n chwilio amdano – pennu amcanion llesiant (Chwefror 2023)

Briffiau Prosiect/Adroddiadau Cenedlaethol Archwilio Cymru

- Archwilio Cymru: Adroddiad Cydraddoldeb 2020-2021 (31 Mawrth 2022)
- Archwilio Cymru: Cynllun Blynyddol 2022-23 (1 Ebrill 2022)
- Archwilio Cymru: Taliadau Uniongyrchol ar gyfer Gofal Cymdeithasol i Oedolion (6 Ebrill 2022)
- Archwilio Cymru: Y cwricwlwm newydd i Gymru (Mai 2022)
- Archwilio Cymru: Llythyr WCCIS (System Wybodaeth Gofal Cymunedol Cymru) at AS, Cadeirydd y Pwyllgor Cyfrifon Cyhoeddus a Gweinyddiaeth Gyhoeddus (1 Gorffennaf 2022)
- Archwilio Cymru: Parodrwydd y Sector Cyhoeddus ar gyfer Carbon Sero Net erbyn 2030 (Gorffennaf 2022)
- Archwilio Cymru: Briff prosiect Gofal heb ei Drefnu (Gorffennaf 2022)
- Archwilio Cymru: Ymgynghoriad ar Raddfeydd Ffioedd 2023-24 (Awst 2022)
- Archwilio Cymru: AC324 – Llythyr i Gyd-bwyllgor Corfforedig Canolbarth a Gorllewin Cymru (1 Medi 2022)
- Archwilio Cymru: Briff prosiect – Sylwebaeth ar Gydbwyllgorau Corfforedig (Awst 2022)
- Archwilio Cymru: Aseidiadau o'r Effaith ar Gydraddoldeb: Mwy nag Ymarfer Blwch Ticio? (Medi 2022)
- Y Fenter Twyll Genedlaethol yng Nghymru 2020-21 (Hydref 2022)
- Archwilio Cymru: Amser am Newid – Tlodi yng Nghymru (Tachwedd 2022)
- Archwilio Cymru: Cyfle wedi'i gollu – Mentrau Cymdeithasol (Rhagfyr 2022)
- Archwilio Cymru: Darlun o Reoli Perygl Llifogydd (Rhagfyr 2022)

Ymatebion y Cyngor i Adroddiadau Arolygiaeth a Rheoliadol a ystyriwyd yn ystod y flwyddyn

Ffurflenni Ymateb y Rheolwyr (MRF) a ystyriwyd (2020-21 & 2021-22):

- Taliadau Uniongyrchol ar gyfer Gofal Cymdeithasol i Oedolion (Ebrill 2022)
- System Wybodaeth Gofal Cymunedol Cymru – Nodyn Cynnydd (Tachwedd 2020)
- Adolygiad o'r Gwasanaeth Cynllunio (Tachwedd 2021) – Diweddariad wedi'i gyflwyno drwy Ddiweddariad Cynllun Gweithredu Grŵp Gorchwyl a Gorffen Cynllunio 24.08.2022
- 'Diweddariad 'Gwella ein Perfformiad' – Mynd i'r Afael â Thwyll yng Nghymru (Gorffennaf 2020)

Ffurflenni Ymateb y Rheolwyr a ystyriwyd (2022-23):

- Llamu Ymlaen – Adolygiad o Reoli Asedau'n Strategol (Mehfin 2022)
- Llamu Ymlaen – Adolygiad o Reoli'r Gweithlu'n Strategol (Mehfin 2022)
- Y Fenter Twyll Genedlaethol yng Nghymru 2020-21 (Hydref 2022)
- Diweddariad ar Gynnydd Asesu Risg a Sicrwydd – Lleihau Carbon (Tachwedd 2022)
- Aseidiadau o'r Effaith ar Gydraddoldeb: Mwy nag Ymarfer Blwch Ticio? (Medi 2022)

Arolygiaeth Gofal Cymru ('AGC')

Arolygiaeth Gofal Cymru – Adroddiad Arolygu ar Ofal a Galluogi wedi'u Targedu (23 Tachwedd 2022):

Yn ystod cyfarfod y Pwyllgor ar 17 Ionawr 2023, adroddwyd bod Adroddiad Arolygu AGC ar Ofal a Galluogi wedi'u Targedu yn foddhaol, ac ni chodwyd unrhyw faterion o ddiffyg cydymffurfio.

Estyn

Ystyriodd y Pwyllgor adroddiad ar Arolygiadau Estyn ar gyfer Tymor Haf 2022 yn ei gyfarfod ar 27 Medi 2022. Adroddwyd bod ymweliadau peilot wedi eu cynnal yn Nhymor y Gwanwyn 2022 a bod y drefn arolygu wedi parhau yn ei ffurf arferol o dymor yr Haf 2022. Cynhaliwyd arolygiadau diweddar ar gyfer Ysgol Uwchradd Aberteifi, Ysgol Llangwryfon ac Ysgol Penglais heb fod angen ail ymweliad ar unrhyw ysgol. Roedd yr argymhellion a godwyd gan Estyn wedi'u cynnwys yng Nghynlluniau Datblygu Ysgol yr ysgolion priodol. Nododd y pwyllgor fod yr adroddiadau yn gadarnhaol iawn a bod y wasg wedi rhoi pwyslais ar un argymhelliad yn adroddiad Ysgol Penglais, ac nid yr adroddiad yn ei gyfanrwydd a hwnnw'n gadarnhaol.

Swyddfa Comisiynydd Pwerau Ymchwilio (IPCO)

Gwyliadwriaeth yr IPCO ac Arolwg CHIS – Cyngor Sir Ceredigion 16 Medi 2022:

Derbyniwyd adroddiad Arolygiad IPCO yn dilyn archwiliad arferol diweddar i ddefnydd y Cyngor o Wylidwriaeth Gyfeiriedig a Ffynonellau Cuddwybodaeth Ddynol (CHIS). Ymatebwyd i'r adroddiad ac nid oedd angen unrhyw gamau pellach.

Ystyriaethau am y Fframwaith Rheoliadol

Mae'r Gofrestr Risg Gorfforaethol yn eitem reolaidd ar yr agenda, ac fe'i hystyrir yn ystod pob Cyfarfod.

Hysbyswyd y Pwyllgor am y canlynol:

- R005 Cynllun Ariannol Tymor Canolig – roedd y sgôr risg wedi cynyddu i adlewyrchu effaith pwysau cynyddol chwyddiant. Roedd olew a phrisiau nwyddau eraill yn cynyddu uwchlaw'r rhai yn y gyllideb. Roedd risg hefyd y byddai dyfarniadau cyflog yn uwch na'r hyn a gostiwyd a mynegeion chwyddiant sy'n effeithio ar gontractau yn effeithio ar gyllideb y flwyddyn nesaf a'r flwyddyn ganlynol.
- R016 Brexit – tynnwyd hwn oddi ar y gofrestr gan ei bod yn amhosibl pennu effaith Brexit yn unig yn erbyn ffactorau byd-eang eraill sy'n cyfrannu at y sefyllfa economaidd.
- R018 Covid-19 – gostyngwyd y sgôr risg. Gwelwyd bod yr amrywiad Omicron presennol yn fwy trosglwyddadwy ond yn llai difrifol i iechyd na rhai o'i ragflaenwyr gan fod y rhaglen frechu wedi bod yn arbennig o effeithiol. Roedd Llywodraeth y DU a Llywodraeth Cymru wedi llacio'r rheoliadau ac roedd bron pob cyfyngiad wedi'i godi, gan arwain at ailgyflwyno gwasanaethau'r Cyngor, yn amodol ar asesiadau risg.
- R022 Recriwtio a Chadw – yng nghyfarfod y Pwyllgor ar 27 Medi 2022, gofynnodd yr aelodau i'r Swyddog Arweiniol Corfforaethol–Polisi, Perfformiad a Diogelu'r Cyhoedd gyfleu barn yr Aelodau i'r Grŵp Arweinyddiaeth y dylid ystyried Recriwtio a Chadw i'w gynnwys ar y gofrestr risg gan fod sawl gwasanaeth yn methu â recriwtio. Dywedodd yr Arweinydd y byddai yntau hefyd yn cyfleu'r safbwyntiau hyn i'r Grŵp Arweinyddiaeth. Cytunodd Grŵp Arweinyddiaeth y Cyngor mewn cyfarfod a gynhaliwyd ar y 1af o Chwefror 2023 i gynnwys Recriwtio a Chadw ar y Gofrestr Risg Gorfforaethol ac adroddwyd ar hyn i'r Pwyllgor ar 9 Mawrth 2023.

Roedd adborth gan y Pwyllgor ar gyfer Swyddogion yn cynnwys yr angen i roi sylw eto i'r risg uchel sy'n gysylltiedig ag archwiliadau diogelwch bwyd. Cododd y pwyllgor ei bryderon bod ôl-groniad o waith i'w gwblhau a bod prinder arolygwyr i leihau'r gwaith hwn.

Datganiad Llywodraethu Blynyddol ('AGS')

- Ystyriodd y Pwyllgor Adroddiad ar Ddatganiad Llywodraethu Blynyddol Drafft 2021-22 a'r Ddogfen Fframwaith Llywodraethu, a Diweddariad ar gynnydd yr AGS ar 6 Mehefin 2022, a chytunodd nodi'r Adroddiad Cynnydd am gamau gweithredu a nodwyd yn AGS ac y byddai AGS yn cael ei adrodd bob chwarter i'r Pwyllgor yn y dyfodol.

- Ar 27 Medi 2022, nododd y Pwyllgor Adroddiad am gynnydd Datganiad Llywodraethu Blynyddol 2022-23. Nodwyd bod y Datganiad Llywodraethu Blynyddol Drafft 2021-22 a gymeradwywyd wrthi'n cael ei ystyried gan Archwilio Cymru cyn ei gyflwyno eto gyda'r Datganiad Cyfrifon Blynyddol. Nodwyd hefyd fod gweithdy wedi'i gynnal ar 28 Tachwedd 2022 ar gyfer Aelodau'r Pwyllgor a Swyddogion perthnasol i ystyried y cynnydd a wnaed yn erbyn y camau gweithredu a ddisgrifiwyd yn Natganiad Llywodraethu Blynyddol 2021-22.
- Adolygwyd y Ddogfen Fframwaith Llywodraethu yn ystod y Gweithdy a gynhaliwyd ar 28 Tachwedd 2022, a defnyddiwyd y canlyniadau er mwyn drafftio Datganiad Llywodraethu (AGS) 2022-23.
- Ar 17 Ionawr 2023, ystyriodd y Pwyllgor adroddiad ar Ddogfen y Fframwaith Llywodraethu 2022-23, Cod Llywodraethu Corfforaethol Lleol 2023-24 a diweddariad am y Datganiad Llywodraethu Blynyddol 2022-23. Yn ystod y cyfarfod hwn, cytunodd y Pwyllgor hefyd i gymeradwyo cynnydd yn y sgôr ar gyfer ymddygiad B3.1 oherwydd gweithredu'r Polisi Ymgysylltu a Chyfranogi. Argymhellodd y Pwyllgor hefyd fod y Cyngor yn cymeradwyo Cod Llywodraethu Corfforaethol Lleol 2023-24.
- Cymeradwywyd AGS Drafft 2022-23 a Chod Llywodraethu Corfforaethol Lleol 2023-24 gan y Cyngor ar 20 Mawrth 2023.
- Ystyrir bod Cynllun Gweithredu AGS yn eitem sefydlog ar yr agenda.

Adrodd Ariannol

- Adolygodd y Pwyllgor Ddatganiad Cyfrifon Blynyddol y Cyngor (tan 31 Mawrth 2022) a'r Ffurflen Flynyddol ar gyfer Awdurdod Harbwr Ceredigion (tan 31 Mawrth 2022), cyn eu cyflwyno i'r Cyngor i'w cymeradwyo.
- Derbyniodd y Pwyllgor Adroddiad Archwiliad Cyfrifon blynyddol gan Archwilio Cymru (ISA260) ar gyfer 2021-22, gan ystyried materion yn codi o'r Archwiliad. Cytunodd y Pwyllgor nodi cynnwys yr Adroddiad, estyn llongyfarchiadau i'r Gwasanaeth am yr Adroddiad rhagorol a nodi y trefnir cyfarfod ychwanegol fis yn ddiweddarach i gael diweddariad ar y materion a godwyd mewn perthynas â'r Gwasanaeth Ystadau (Prisio Asedau).
- Ar 16 Chwefror 2023 cynhaliwyd gweithdy i dderbyn diweddariad ar Brisio Asedau mewn ymateb i'r materion a godwyd yn adroddiad ISA260 Archwilio Cymru. Yn dilyn y gweithdy hwn, cafwyd diweddariad llafar gan Gadeirydd y Pwyllgor a Swyddogion o'r Gwasanaeth Ystadau ar y cynnydd a wnaed tuag at gwblhau'r camau gweithredu a nodwyd. Roedd y Pwyllgor yn fodlon bod cynllun ar waith i fynd i'r afael â'r sylwadau a wnaed gan Archwilio Cymru. Bydd y Cadeirydd yn parhau i roi diweddariadau hyd nes y bydd y Pwyllgor yn fodlon bod y materion wedi eu datrys.
- Roedd y Datganiad Cyfrifon i fod i gael ei ystyried yn y lle cyntaf gan y Pwyllgor ar 17 Tachwedd 2022, cyn ei gymeradwyo gan y Cyngor ar 24 Tachwedd 2022. O ganlyniad i broblem ledled y Deyrnas Unedig mewn perthynas â thrin cyfrifon a'r gofynion datgelu cysylltiedig ynghylch Asedau Seilwaith, gohiriwyd y cyfarfodydd hyn tan 19 Ionawr 2023 a 26 Ionawr 2023 yn y drefn honno. Roedd Llywodraeth Cymru hefyd wedi ymestyn y dyddiad cau ar gyfer cymeradwyo'r cyfrifon archwiliedig o 30 Tachwedd 2022 i 31 Ionawr 2023.

Gwaith Arall

Proses Hunanasesu Cyngor Sir Ceredigion

Rhoddodd y Pwyllgor gyflwyniad ar broses Hunanasesu Cyngor Sir Ceredigion yn ei gyfarfod ar 6 Mehefin 2022. Roedd hyn mewn ymateb i'r drefn newydd hunanasesu perfformiad a gyflwynwyd gan Ran 6 Deddf Llywodraeth Leol ac Etholiadau (Cymru) 2021. Roedd y cyflwyniad cychwynol hwn yn amlinellu'r materion a ganlyn:

- Rhan 6 Deddf Llywodraeth Leol ac Etholiadau (Cymru) 2021
- Prif bwyntiau yn y Broses Hunanasesu
- Prif lwybrau ymholi
- Amserlen
- Cylch Etholiadau 2022-27
- Integreiddio gyda Hunanasesiad ar Berfformiad
- Beth mae'n ei olygu i Lywodraethu ac Archwilio?

Yn ei gyfarfod ar 27 Medi 2022, ystyriodd y Pwyllgor Adroddiad Hunanasesu Drafft 2021/22 Cyngor Sir Ceredigion. Nododd yr adroddiad fod Rhan 6 Deddf Llywodraeth Leol ac Etholiadau (Cymru) 2021 yn gosod dyletswydd ar y Pwyllgor Llywodraethu ac Archwilio i adolygu Adroddiad Hunanasesu drafft ac i wneud argymhellion. Cytunodd y Pwyllgor i gymeradwyo Adroddiad Hunanasesu Drafft 2021/22 Cyngor Sir Ceredigion fel y'i cyflwynwyd.

Derbyniodd y Pwyllgor Adroddiad Hunanasesu Terfynol Cyngor Sir Ceredigion ar 17 Ionawr 2023, gan gynnwys yr Adolygiad Blyneddol ar Berfformiad ac Amcanion Llesiant. Cytunodd y Pwyllgor i dderbyn yr adroddiad ac i barhau i graffu arno er mwyn gwella perfformiad yn y dyfodol.

Strategaeth Gorfforaethol 2022-27

Derbyniodd y Pwyllgor adroddiad ar Strategaeth Gorfforaethol Cyngor Sir Ceredigion 2022-27 yn ei gyfarfod ar 17 Ionawr. Pwrpas yr adroddiad oedd i'r Pwyllgor dderbyn y Strategaeth Gorfforaethol newydd a'r Amcanion Llesiant Corfforaethol. Dywedwyd y byddai'r Strategaeth Gorfforaethol yn cael ei chyflawni dros y pum mlynedd nesaf ac y bydd cynnydd yn cael ei adolygu'n flynyddol yn Adroddiad Hunanasesu'r Cyngor.

Canmoliaeth, Cwynion a Rhyddid Gwybodaeth

- Rhoddodd y Pwyllgor ystyriaeth i'r Adroddiad Blyneddol ynghylch Canmoliaeth, Cwynion a Rhyddid Gwybodaeth (2021-2022) yn ei gyfarfod 27 Medi 2022. Roedd yr adroddiad yn rhoi trosolwg o Gwynion a gwasanaeth Rhyddid Gwybodaeth y Cyngor rhwng 1 Ebrill 2021 a 31 Mawrth 2022. Roedd yr adroddiad yn cynnwys gwybodaeth benodol am y nifer a'r math o ganmoliaethau a dderbyniwyd, y camau cwynion gwahanol, perfformiad a chanlyniadau yn ymwneud â'r rhain a gwybodaeth am gydymffurfio â deddfwriaeth Rhyddid Gwybodaeth a Rheoliadau Gwybodaeth Amgylcheddol (EIR). Darparwyd gwybodaeth hefyd am gyswllt a dderbyniwyd gan Ombwdsmon Gwasanaethau Cyhoeddus Cymru yn ystod y cyfnod hwn, gyda Llythyr Blyneddol yr Ombwdsmon ynghlwm er gwybodaeth.

Gofynnodd y Pwyllgor bod nifer y cwynion a symudwyd ymlaen o gam 1 i gam 2 yn cael eu cynnwys mewn adroddiadau yn y dyfodol, ac a oedd cwynion yn cyfeirio at ddiffyg cyfathrebu. Cytunodd y Pwyllgor i gymeradwyo'r Adroddiad Blynyddol a nodi Llythyr Blynyddol yr Ombwdsmon.

- Cafodd yr Adroddiad Hanner Blwyddyn ynghylch Canmoliaeth a Chwynion ei ystyried gan y Pwyllgor yn ei gyfarfod ar 17 Ionawr. Cytunodd y Pwyllgor i gymeradwyo cynnwys yr adroddiad a gofynnodd am ragor o fanylion am y cwynion a dderbyniwyd a'u heffaith ar drigolion. Mewn ymateb, adroddodd y Swyddog Arweiniol Corfforaethol, Polisi a Pherfformiad, y gellid coladu'r wybodaeth hon ond roedd yn bryderus nad oedd adnoddau digonol yn y gwasanaeth ar hyn o bryd i gasglu'r wybodaeth hon. Mae'r pwyllgor yn parhau i fod yn awyddus i dderbyn y manylion y gofynnwyd amdanynt maes o law.

Rhwydwaith Cadeiryddion Pwyllgorau Archwilio Cymru Gyfan

Ar 3 Hydref 2022, mynychodd y Cadeirydd gyfarfod Rhwydwaith Cadeiryddion Pwyllgorau Archwilio a Llywodraethu Cymru Gyfan, a'i nodau yw annog:

- Rhannu arfer da;
- Nodi ffyrdd arloesol o gyflawni cyfrifoldebau ffurfiol rôl y Cadeirydd mewn ffordd effeithiol;
- Y cyfle i gwmpasu materion cenedlaethol a rhanbarthol presennol ac yn y dyfodol, ynghyd ag ymatebion posibl i'r sialensiau hyn;
- Fforwm er mwyn rhoi a cheisio cyngor rhwng cydweithwyr sy'n wynebu sialensiau tebyg; a
- Chyfle mentora neu ddatblygu ar gyfer Cadeiryddion newydd.

Cynigiodd CIPFA gymorth wrth ddarparu hyfforddiant, a oedd yn canolbwyntio ar:

1. Datganiad Sefyllfa a chanllawiau CIPFA
2. Asesu Effeithiolrwydd Pwyllgorau
3. Gofynion newydd ar gyfer y Pwyllgor Llywodraethu ac Archwilio yn sgil Deddf Llywodraeth Leol ac Etholiadau (Cymru) 2021

6. BLAENRAGLEN WAITH

Paratowyd Blaenraglen Waith, sy'n cynnwys yr eitemau sefydlog canlynol ar yr agenda:

1. Adroddiadau a Diweddariadau Rheoliadol ac Arolygiaeth;
2. Ymatebion y Cyngor i Adroddiadau Rheoliadol ac Arolygiaeth;
3. Adroddiadau Cynnydd Chwarterol Archwilio Mewnol;
4. Adroddiadau Cynnydd AGS;
5. Cofrestr Risg Gorfforaethol;
6. Blaenraglen Waith; a
7. Chofnod Camau Gweithredu Cyfarfodydd y Pwyllgor.

7. CANLYNIADAU AC/NEU EFFEITHIAU gwaith y Pwyllgor

Datganiad Llywodraethu Blynyddol (AGS)

* gweler uchod hefyd amserlen ymwneud y Pwyllgor â'r AGS.

Adolygodd y Pwyllgor AGS 2021/22 cyn ei gynnwys gyda'r Datganiad o Gyfrifon ym mis Ionawr 2023, gan gynnwys mân ddiwygiadau ac er mwyn adlewyrchu'r ffaith bod camau gweithredu y disgwylwyd iddynt fod wedi cael eu cymryd yn flaenorol, bellach wedi cael eu cymryd.

Ar ôl i'r Cyngor gymeradwyo Datganiad Llywodraethu Blynyddol Drafft 2021-22 ar 8 Gorffennaf 2022, gwnaed nifer o ddiwygiadau mewn ymateb i argymhellion gan Archwilio Cymru cyn iddo gael ei ystyried gan y Pwyllgor ym mis Ionawr 2023. Roedd y rhain yn bennaf yn ddiweddariadau i'r dyddiadau amrywiol a roddwyd ar gyfer gwaith a wnaed yn ystod y flwyddyn gan fod cynnydd pellach wedi'i wneud ers llunio'r Drafft ym mis Gorffennaf 2022. Yn ogystal â'r dyddiadau hyn, roedd casgliadau'r adolygiad hunanasesu ar God Rheolaeth Ariannol CIPFA wedi'u cynnwys fel yr argymhellwyd gan Archwilio Cymru yn unol â Chanllawiau CIPFA.

Roedd y Pwyllgor wedi adolygu a diweddarau'r AGS ar 19 Ionawr 2023, a chytunodd argymhell i'r Cyngor ei fod yn cymeradwyo AGS diwygiedig 2021-22. Cymeradwywyd AGS 2021-22 gan y Cyngor ar 26 Ionawr 2023 yn unol ag argymhelliad y Pwyllgor.

Roedd adolygu'r Adolygiad ar Fframwaith Llywodraethu 2022/23 wedi amlygu'r angen am y canlynol:

- Y Swyddog Monitro i barhau i gynghori'r Aelodau ymhellach ar y Cod Ymddygiad.
- Y Swyddog Monitro i barhau i gynghori Prif Swyddogion ymhellach ar yr angen i ddatgan cysylltiadau personol agos ag Aelodau neu Swyddogion eraill.
- Adolygiad parhaus o ddatganiadau busnes Prif Swyddogion i gynnwys adolygiad o Aelodau sydd â swyddi cyfarwyddwyr, ymddiriedolwyr neu aelodaeth
- Y Swyddog Monitro i ystyried adborth aelodau a gwerth ychwanegol.
- Cod Ymddygiad ar gyfer Swyddogion wedi'i adolygu ac i'w gyhoeddi ar ôl ei gymeradwyo.
- Swyddogion i gwblhau modiwl gorfodol e-hyfforddiant Moeseg/Twyll ar ôl iddo gael ei gwblhau a'i gymeradwyo.
- Camau gweithredu/dogfennau llywodraethu'r Pwyllgor Cynllunio/Rheoli Datblygu wedi'u sefydlu, hyfforddiant i'w ddarparu a chynnydd i gael ei adolygu yn ystod 2022-2023.
- Mae trafodaethau ar y gweill gydag Archwilio Cymru i gefnogi eu Hadolygiad Dilynol o'r Gwasanaeth Cynllunio. Ymatebir i unrhyw argymhellion.
- Y Grŵp Arweinyddiaeth i gael diweddariad ar e-ddysgu, ac AD i adrodd i'r Grŵp Arweinyddiaeth.
- Cofrestr Penderfyniadau Dirprwyedig i'w chyhoeddi.
- Parhau i fonitro'r nifer sy'n gwneud y modiwl Chwythu'r Chwiban sy'n rhan o e-ddysgu gorfodol.
- Polisi Chwythu'r Chwiban wedi'i adolygu a'i ddiweddarau – i'w gyflwyno i'r Pwyllgor Trosolwg a Chraffu a'r Cabinet i'w gymeradwyo.
- Hysbysiadau preifatrwydd i Gynghorwyr yn cael eu datblygu ac i'w darparu gan y Swyddog Diogelu Data.
- Rheolwr Corfforaethol–Archwilio Mewnol i gwblhau cymhwyster proffesiynol.

- Adolygiad o Gynllun Cyhoeddi Rhyddid Gwybodaeth ar y gweill.
- Cyhoeddwyd Polisi Ymgysylltu a Chyfranogi newydd, 'Siarad, Gwranddo a Gweithio Gyda'n Gilydd'. Ystyried rhoi'r polisi hwn ar waith cyn bod y cam gweithredu wedi'i gwblhau.
- Parhau i ystyried newidiadau deddfwriaethol e.e. Deddf Llywodraeth Leol ac Etholiadau (Cymru) 2021.
- Gweithredu newidiadau deddfwriaethol, megis ynghylch Deddf Llywodraeth Leol ac Etholiadau (Cymru) 2021 ac ystyried/monitro risgiau i bartneriaid wrth weithio ar y cyd, gan gynnwys risgiau a rennir.
- Parhau i fonitro cynnydd y camau a gymerwyd mewn ymateb i argymhellion archwilio allanol.

Y dyddiad cwblhau disgwylidig ar gyfer y camau gweithredu a restrir uchod yw Mawrth 2024 fan bellaf.

8. HUNANASESIAD A SICRWYDD

Cynhaliwyd gweithdy ar 28 Tachwedd 2022 i ystyried y templedi 'Hunanasesu arfer da' a 'Gwerthuso effaith ac effeithiolrwydd y pwyllgor archwilio' sydd wedi'u cynnwys yn Natganiad Sefyllfa 2022 CIPFA. Trefnir gweithdy ychwanegol yn fuan i baratoi fersiynau terfynol o'r dogfennau hyn, i'w cyflwyno i'r pwyllgor yn ei gyfarfod ym mis Medi 2023. Mae hyn er mwyn sicrhau y gellir adfyfrio ar y flwyddyn gyfan yn ystod y gweithdy.

Mae Datganiad Sefyllfa 2022 CIPFA i Bwyllgorau Archwilio mewn Awdurdodau Lleol a'r Heddlu yn nodi canllawiau am swyddogaeth a gweithrediad Pwyllgorau Archwilio mewn awdurdodau lleol. Mae'n cydnabod y dylai effeithiolrwydd Pwyllgor Archwilio gael ei farnu gan y cyfraniad y mae'n ei wneud i fusnes yr awdurdod a'i effaith fuddiol arno.

Credaf y cyflawnwyd hyn, gan fod y Pwyllgor wedi canolbwyntio ar lywodraethu, risg a sicrwydd yn ystod y flwyddyn, ac mae wedi ychwanegu gwerth trwy sicrhau bod trefniadau cadarn yn eu lle i gynorthwyo gwelliannau ar draws y Cyngor.

Alan Davies

Cadeirydd – Pwyllgor Llywodraethu ac Archwilio - 2022/2023